

REZIME PROGRAMA OBUKE

Naziv programa obuke

„Senzibilizacija stručnih radnika/ca za rad sa djecom i mladima iz
jednoroditeljskih porodica“

(osnovni program obuke)

Autor, odnosno koautori programa obuke

Institut za društvena istraživanja – Podgorica

Napomena: Program obuke „Senzibilizacija stručnih radnika/ca za rad sa djecom i mladima iz jednoroditeljskih porodica“ nastao je u okviru projekta Instituta za društvena istraživanja pod nazivom „Djeca i mladi iz ranjivih i diskriminiranih grupa u pravosudnom sistemu Crne Gore“, čiji je programski i finansijski podržavalac UNICEF Office Montenegro. Projekat je odobren od strane UNICEF Office Montenegro 20. decembra 2019.g. i njegova realizacija je planirana tokom 2020.g. Projektom su obuhvaćene četiri kategorije djece i mladih iz ranjivih i diskriminiranih grupa, i to: djeca i mladi pripadnici romske i egipćanske populacije, pripadnici manjinske i imigrantske populacije, djeca i mladi iz jednoroditeljskih porodica, te djeca i mladi korisnici psihoaktivnih supstanci.

Realizator/i programa obuke

Treneri:

- Dr Katarina Todorović (autor), email: katarinat@t-com.me, kontakt tel.067-769-769
- Prof. dr Saša Milić
- Dr Milica Jelić
- Mr Milena Protić

Ciljevi programa obuke

Djeca dolaze u kontakt sa pravosudnim sistemom na mnoge načine (razvod roditelja, starateljstvo, svjedočenje ili bivanje žrtvom u kriminalnim radnjama, počinjavanje kriminalne radnje, i slično). Analizirajući brojna međunarodna i nacionalna dokumenta i propise, autorski tim Instituta za društvena istraživanja, uz podršku UNICEF Office Montenegro, konstatuje da postoji značajan prostor za unaprijeđenje implementacije koncepta „Child-friendly justice“ u Crnoj Gori, što i jeste generalni cilj projekta i programa obuke. Iako koncept prisupa pravdi nije nov, relativno je novo poimanje djece kao nosilaca prava na pristup pravdi i efektivne pravne lijekove. Kao nosioci prava, djeca moraju imati pristup pravnim postupcima koji su prilagođen djeci. Sa druge strane postoje brojne prepreke dječijem pristupu pravdi (participativnost, diskriminacija, nedovoljna informisanost i sl.), pravne, socijalne, kulture, ekonomske. Imajući navedeno na umu, **ključni cilj programa obuke jeste senzibilizacija stručnih radnika iz oblasti socijalne zaštite, tj. stručnih saradnika u Centrima za socijalni rad koji aktivno participiraju u pravosudnim postupcima čiji su učesnici djeca i mladi.** Cilj obuke je da obezbjedi dublje razumijevanje i strukturirano učenje o konceptu dječijih prava, specifičnostima ove ranjive kategorije djece i mladih, rizičnim faktorima u rastu i razvoju djece i mladih, dublje razumijevanje koncepta stvaranja stereotipa i predrasuda, te šire razumijevanje položaja djece i mladih iz jednoroditeljskih porodica u pravosudnom sistemu Crne Gore.

Sadržaj programa obuke

Nagli porast broja jednoroditeljskih porodica u svijetu predstavlja jednu od najznačajnijih, a svakako najvidljiviju promjenu porodičnog života sa posljedicama i uticajem na savremeno društvo u cjelini. Savremeni trend je da je sve više jednoroditeljskih porodica, tj. porodica sa

samohranim roditeljima, o čemu govori podatak da je % djece koja žive u porodicama sa jednim roditeljem u posljednjih 50 godina utrostručen. Jednoroditeljske porodice danas čine između jedne četvrtine i jedne trećine svih porodica u svijetu. Negativne posljedice na proces odrastanja djece iz jednoroditeljskih porodica se nalaze u potencijalnim oblastima za unapređenje, a razlog njihovog postojanja leži u činjenici da samohrani roditelji najčešće nemaju dovoljno vremena ili energije često ni za one roditeljske obaveze koje se odnose na njihovo obrazovanje: da pregledaju domaće zadatke svoje djece; ohrabruju djecu na zajedničko čitanje; planiraju proces učenja sa djecom; nedovoljno sredstava da se djeci obezbijede potrebna sredstva za učenje; nedovoljno sredstava da se djeci omogući odlazak na školske izlete i ekskurzije; manji % vremena proveden u prirodi i posvećen fizičkim aktivnostima/rekreaciji. Imajući na umu sve ove 'polazne osnove', autorski tim Instituta za društvena istraživanja koncipirao je sveobuhvatan program obuke kako bi stručni radnici iz oblasti socijalne zaštite, tj. stručni saradnici u Centrima za socijalni rad koji aktivno participiraju u pravodusnim postupcima čiji su učesnici djeca i mladi bili podstaknuti na senzibilisaniji rad sa djecom i mladima pripadnicima romske i egipćanske populacije. Radionice su kreirane na način da učesnici aktivno učestvuju u cijelom procesu. Takođe, podrazumijevaju edukativno-interaktivna predavanja, sa dosta video materijala, studija slučaja i primjera najboljih praksi.

Prva radionica – Ja, mi i jednoroditeljske porodice – je usmjerena na stvaranje adekvatne radne dinamike među učesnicima seminara i misaono uvođenje u tematiku jednoroditeljskih porodica, obzirom da kako u stručnoj i naučnoj literaturi, tako i u praksi postoji čitav niz pojmovnih nejasnoća kada je u pitanju suština problematike porodice u kojoj živi samo jedan roditelj.

Druga radionica - Specifičnosti jednoroditeljskih porodica – se dominantno bavi stvaranjem boljeg uvida i razumijevanja opštih karakteristika jednoroditeljskih porodica, ali i unutar iste grupacije specifičnih karakteristika. Osim toga, cilj je i da se definišu specifičnosti kroz podjelu na emocionalne, socijalne, egzistencijalne, intelektualne kategorije.

Treća radionica – Potrebe djece iz jednoroditeljskih porodica – ima za cilj bolje upoznavanje učesnika sa razlozima, preduslovima i efektima socijalizacije na zadovoljenje potreba djece iz jednoroditeljskih porodica.

Četvrta radionica - Priroda, karakteristike i vrste komunikacije sa djecom iz jednoroditeljskih porodica – je posvećena dubljem razumijevanju sebe kao komunikatora i samog procesa komunikacije sa djecom iz jednoroditeljskih porodica. Tome treba da doprinese razgovor o prirodi i vrstama komunikacije, kao i o barijerama u komunikaciji, koje je moguće izbjeći isključivo radeći na sopstvenim vještinama.

Peta radionica - Stilovi vaspitanja i komunikacijska klima u jednoroditeljskim porodicama – ova radionica je osmišljena da utiče na osvještavanje ličnih percepcija vaspitnih stilova, kao i radi boljeg razumijevanja značaja odgovarajuće komunikacijske klime u porodičnom okruženju, sa posebnim osvrtom na jednoroditeljske porodice.

Šesta radionica - Rizični faktori u odrastanju djece u jednoroditeljskim porodicama – je usmjerena na sveobuhvatno sagledavanje i identifikaciju rizika koje nosi odrastanje u jednoroditeljskim porodicama, što je glavni razlog pokretanja priče i unapređivanja prakse. Osim toga u ovoj radionici je predviđeno i osmišljavanje metodologije u procesu preveniranja i prevazilaženju rizika.

Sedma radionica - Unapređenje pravosudnog sistema i sistema socijalne zaštite u kontekstu rada sa djecom iz jednoroditeljskih porodica – je dominantno osmišljena radi analiziranja postojeće prakse i traženja mogućnosti za njeno realno unapređenje.

Osma radionica – Plan komunikacija informiše – ima za cilj unapređivanje vještine definisanja ciljeva kada je u pitanju položaj djece iz jednoroditeljskih porodica i pravljenje operativnih planova za njihovu realizaciju.

Sadržaj programa/nazivi radionica:

1. Ja, mi i jednoroditeljske porodice;
2. Specifičnosti jednoroditeljskih porodica;
3. Potrebe djece iz jednoroditeljskih porodica;
4. Priroda, karakteristike i vrste komunikacije sa djecom iz jednoroditeljskih porodica;
5. Stilovi vaspitanja i komunikacijska klima u jednoroditeljskim porodicama;
6. Rizični faktori u odrastanju djece u jednoroditeljskim porodicama;
7. Unapređenje pravosudnog sistema i sistema socijalne zaštite u kontekstu rada sa djecom iz jednoroditeljskih porodica;
8. Plan komunikacija.

Kompetencije koje će program obuke razvijati

Kompetencije koje program razvija: Kompetentnost, senzibilnosti i vještine u radu i komunikaciji sa djecom i mladima iz jednoroditeljske porodice, kao i sa njihovim porodicama. Sposobnost identifikovanje i procjena rizika u kome se dijete ili mlada osoba iz jednoroditeljske porodice nalazi. Razumevanje za veliki broj tema sa kojima se kojima se djeca i mladi iz jednoroditeljske porodice mogu susresti. Razumijevanje načina formiranja, identifikovanja i načina prevazilaženja stereotipa i predrasuda prema djeci i mladima iz jednoroditeljske porodice. Dublje razumijevanje koncepta „Child-friendly justice“ i razvoj vještina za njegovu dosljedniju primjenu u crnogorskom pravosudnom sistemu. Dublje razumijevanje kompleksnosti zaštite ljudskih i dječijih prava djece iz jednoroditeljske porodice kroz intersektorsku razmjenu i saradnju (obrazovanje, socijalna zaštita, zdravstvena zaštita, policija, pravosudni sistem). Sposobnost identifikacije i prepoznavanja fenomena marginalizacije i razvijanje i unaprjeđenje mehanizama za smanjenje ugroženosti, socijalne isključenosti i siromaštva. Sposobnost za primanje feedbacka u vezi svih aspekata svog rada.

Ciljna grupa stručnjaka kojima je obuka namijenjena

Stručni radnici iz oblasti socijalne zaštite, tj. stručni saradnici u Centrima za socijalni rad koji aktivno participiraju u pravodusnim postupcima čiji su učesnici djeca i mladi.

Oblast na koju se program obuke odnosi

Program se odnosi na oblast unaprijeđenja socijalne zaštite i pravosudnih postupaka prema depriviranim kategorijama djece i mladih.

Uslovi za uključivanje stručnjaka u obuku

Program obuke mogu da pohađaju gore navedene ciljne grupe, bez striktno definisanih preduslova.

Krajnji korisnici

Krajnji korisnici programa obuke su djeca i mladi iz jednoroditeljskih porodica sa teritorije cijele Crne Gore.

Broj učesnika u grupi

Imajući u vidu zahtjev interaktivnosti, podizanje nivoa senzibiliziranosti prema djeci i mladima iz jednoroditeljskih porodica, potrebno je ostaviti dovoljno vremena učesnicima da prođu kroz različite misaone procese. Stoga je procjena da je optimalni broj učesnika do 25. Maksimalan broj učesnika programa obuke može biti 30, dok je minimalan broj učesnika 20.

Dužina trajanja programa obuke

Programska agenda treninga je koncipirana kao dvodnevna obuka. Sesije-radionice traju 90 minuta, izvode se po četiri u toku dva dana. Ukupni fond sati za ovu obuku je **16 sati**, preporučeno u vremenskoj dinamici 2 radna dana.